

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.013.05.2017
P/17/027

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/027 – System awansu zawodowego nauczycieli.
Okres objęty Kontrolą	Lata szkolne 2015/2016-2017/2018 (do czasu zakończenia kontroli NIK) oraz okres wcześniejszy, jeżeli miał wpływ na kontrolowaną działalność.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Zbigniew Jurkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/98/2017 z dnia 31 października 2017 r. [dowód: akta kontroli str. 1]
Jednostka kontrolowana	Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych w Skarżysku-Kamienniej ul. Legionów 131, 26-110 Skarżysko-Kamienna (dalej: ZPR-W).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Od 1 września 2017 r. obowiązki dyrektora ZPR-W pełni Jacek Bieda, który w okresie od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2017 r. był dyrektorem ZPR-W. [dowód: akta kontroli str. 2-3]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna	W latach 2015-2017 nauczyciele ZPR-W starający się o uzyskanie stopnia nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego spełnili wymagania określone w § 7 i § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli². Wprowadzone przez nich zmiany do procesu nauczania były trwałe, m.in. kontynuowano zadania realizowane w okresie poprzedzającym uzyskanie stopnia awansu zawodowego. Uzyskane w ramach awansu zawodowego kompetencje wpływały na jakość procesu nauczania oraz rozwój zawodowy nauczycieli. Postępowania w sprawie nadania nauczycielom stopni awansu zawodowego prowadzone były w ZPR-W rzetelnie. Nie zapewniono jednak nauczycielom ubiegającym się o wyższy stopień awansu zawodowego wszystkich wymaganych warunków do realizacji stażu. Nie wszyscy nauczyciele ZPR-W uczestniczyli w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 w doskonaleniu zawodowym.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 staże na stopnie nauczyciela mianowanego i dyplomowanego ukończyło ogółem 14 nauczycieli ZPR-W, którzy następnie uzyskali stopnie awansu zawodowego. Nauczycielom zapewniono możliwość korzystania z pomocy poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz udziału w formach kształcenia ustawicznego. Zadania realizowane przez nauczycieli w okresie poprzedzającym uzyskanie stopnia awansu zawodowego były kontynuowane. W ZPR-W nie przywiązywano wagi do kształtowania u nauczycieli umiejętności korzystania i dzielenia się z innymi wiedzą i doświadczeniem. Nauczyciele nie obserwowali zajęć prowadzonych przez doświadczonych kolegów. Ponadto osoby ubiegające się o stopień nauczyciela dyplomowanego nie przeprowadzały zajęć otwartych. Każda z osób podczas stażu brała udział w doskonaleniu i doskonaleniu zawodowym. Dominującą formą doskonalenia zawodowego były kursy. Dyrektor Szkoły dokonał pozytywnej oceny dorobku zawodowego wszystkich nauczycieli po odbyciu przez nich stażu na stopnie nauczyciela mianowanego i dyplomowanego.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. poz. 393, dalej: rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego.

Nieliczni nauczyciele ZPR-W (poza osobami odbywającymi staż), uczestniczyli w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 w doskształcaniu i doskonaleniu zawodowym. W okresie tym dofinansowanie doskonalenia zawodowego z budżetu powiatu skarżyskiego (w łącznej wysokości 6.028 zł) otrzymało sześciu nauczycieli ZPR-W, tj. wszyscy wnioskujący. Dofinansowane formy doskonalenia były uwarunkowane potrzebami placówki. W latach 2015-2017 Dyrektor ZPR-W nie składał do Starostwa Powiatowego w Skarżysku-Kamiennym wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Nadawanie nauczycielom stopni awansu zawodowego

Opis stanu
faktycznego

1. Zgodnie ze statutem³ ZPR-W prowadził działalność edukacyjną i wychowawczą dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz z zaburzeniami zachowania. W skład ZPR-W wchodziły:

- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii (MOS), w ramach którego funkcjonowały: Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 4, Grupy wychowawcze;
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy (MOW), w ramach którego funkcjonowały: Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 3, Gimnazjum Specjalne Nr 3, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 3, Grupy wychowawcze. [dowód: akta kontroli str. 4-52]

W poszczególnych latach szkolnych (wg stanu na 30 września), liczba wychowanków ZPR-W wynosiła: 2015/2016 – 84, z tego 49 w MOS oraz 35 w MOW, 2016/2017 – 83, z tego 51 w MOS oraz 32 w MOW, 2017/2018 – 84, z tego 57 w MOS oraz 27 w MOW. [dowód: akta kontroli str. 53-55]

Stan zatrudnienia nauczycieli w poszczególnych latach szkolnych przedstawiał się następująco: 2015/2016 – 54, z tego: 27 dyplomowanych, 14 mianowanych oraz 13 kontraktowych, 2016/2017 – 53, z tego: 28 dyplomowanych, 18 mianowanych oraz 7 kontraktowych, 2017/2018 – 52, z tego: 35 dyplomowanych, 12 mianowanych oraz 5 kontraktowych. W ww. latach szkolnych pełnozatrudnionych nauczycieli było odpowiednio: 42, 49 oraz 16. [dowód: akta kontroli str. 57]

2. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 staże na stopnie nauczyciela mianowanego i dyplomowanego ukończyło ogółem 14 nauczycieli. Wszyscy nauczyciele uzyskali stopnie awansu zawodowego.

Kontrolę w zakresie przebiegu stażu przeprowadzono dla wybranych losowo 10 nauczycieli (71% wszystkich, którzy ukończyli staż na stopnie nauczyciela mianowanego i dyplomowanego), z tego sześciu ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego oraz czterech o stopień nauczyciela dyplomowanego.

Uzyskanie stopnia awansu zawodowego było każdorazowo poprzedzone wystąpieniem nauczyciela do Dyrektora ZPR-W z wnioskiem o wszczęcie postępowania na wyższy stopień awansu zawodowego oraz uzyskaniem pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu. Do stażu dopuszczono nauczycieli posiadających wymagane do ich stanowisk kwalifikacje zawodowe, po upływie wymaganego okresu pracy oraz po uzyskaniu poprzedniego stopnia awansu. Nauczyciele kontraktowi rozpoczynali staż w związku z ubieganiem się o stopień nauczyciela mianowanego po przepracowaniu w ZPR-W co najmniej dwóch lat, a nauczyciele mianowani rozpoczynali staż na stopień nauczyciela dyplomowanego po przepracowaniu w ZPR-W co najmniej roku od dnia nadania poprzedniego stopnia awansu zawodowego, tj. zgodnie z art. 9d ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴.

W celu odbycia stażu, zatwierdzono plany rozwoju zawodowego nauczycieli (uwzględniając dopuszczalne ich korygowanie w trakcie stażu), w których nie przewidziano możliwości obserwacji zajęć prowadzonych przez innych nauczycieli. Osobom odbywającym staż

³ Przyjętym uchwałą Rady Pedagogicznej ZPR-W z 28 sierpnia 2014 r.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1189, ze zm.

w związku z ubieganiem się o stopień nauczyciela mianowanego przydzielono właściwego opiekuna, zgodnie z art. 9c ust. 4 ustawy Karta Nauczyciela.

Nauczyciele ubiegający się o stopień nauczyciela mianowanego realizowali zadania oraz nabywali kompetencje określone w § 7 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Nauczyciele ubiegający się o stopień nauczyciela dyplomowanego, realizowali zadania określone w § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia oraz nabywali kompetencje, o których mowa w § 8 ust. 2 pkt 1, 2 i 5 tego rozporządzenia. Realizowali oni wybrane zadania spośród wymienionych w § 8 ust. 2 pkt 4 tego rozporządzenia, tj.: opracowywali i wdrażali programy działań dydaktycznych i wychowawczych związanych z postępowaniem w sprawach nieletnich, poszerzali zakres działań ZPR-W, w szczególności dotyczących zadań dydaktycznych i wychowawczych, wykonywali zadania na rzecz postępowania w sprawach nieletnich we współpracy w szczególności z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, a także uzyskiwali znaczące osiągnięcia w pracy zawodowej (z tego tytułu w szczególności zostały przyznane nauczycielom nagrody Starosty Powiatu Skarżyskiego). [dowód: akta kontroli str. 141-202]

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego, dyrektor szkoły zapewnia nauczycielowi odbywającemu staż warunki do:

- obserwacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych oraz innych prowadzonych w szkole, w szczególności zajęć prowadzonych przez nauczyciela tego samego przedmiotu lub rodzaju zajęć w tej samej lub innej szkole;
- udziału w formach kształcenia ustawicznego, jeżeli wynika to z zatwierdzonego planu rozwoju zawodowego i potrzeb szkoły;
- korzystania z pomocy merytorycznej i metodycznej poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innych placówek i instytucji oświatowych.

Osoby odbywające staż nie obserwowały zajęć prowadzonych przez innych nauczycieli.

Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda wyjaśnił, że w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizował dla nauczycieli spotkania ze specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Skarżysku-Kamiennej. Nauczyciele odbywający staż na wyższy stopień awansu zawodowego sami wybierali formy i zakres szkoleń, z tego też powodu nie organizował współpracy z innymi placówkami i instytucjami pedagogicznymi. W roku szkolnym 2014/2015 placówka przystąpiła do udziału w programie procesowego wsparcia szkół, w ramach którego (we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Skarżysku-Kamiennej) opracowano plan wsparcia, mającego na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu nauczycieli. Od roku szkolnego 2015/2016 pracownicy tej poradni prowadzili w ZPR-W szkolenia w ramach zgłaszanych potrzeb. Z wyjaśnień nauczycieli odbywających staż wynika, że korzystali z pomocy poradni uczestnicząc w szkoleniach, korzystając z konsultacji i uzyskując wsparcie w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych. Nauczyciele ponadto współpracowali z ośrodkami wychowawczymi i socjoterapeutycznymi.

Nauczyciele ubiegający się o stopień nauczyciela dyplomowanego nie prowadzili zajęć otwartych.

Dyrektor szkoły lub placówki we współpracy z innymi nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze, zobowiązany był, na podstawie § 24 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁵, do przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej i wykorzystywania jej wyników do doskonalenia jakości pracy szkoły lub placówki. W celu realizacji tego zadania dyrektor w szczególności powinien obserwować prowadzone przez nauczycieli zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze oraz inne zajęcia i czynności wynikające z działalności statutowej szkoły lub placówki (§ 24 ust. 3 wymienionego rozporządzenia). W badanym okresie osoby sprawujące nadzór pedagogiczny w ZPR-W nie przeprowadzały obserwacji zajęć prowadzonych w okresie odbywania stażu przez siedmiu nauczycieli z badanej próby. [dowód: akta kontroli str. 56, 58, 219-229, 273-338]

Wszyscy nauczyciele odbywający staż, w nieprzekraczalnym terminie 30 dni od jego zakończenia złożyli dyrektorowi ZPR-W sprawozdania z realizacji planu rozwoju

⁵ Dz. U. poz. 1270. Uchylone z dniem 1 września 2017 r.

zawodowego. Sprawozdania złożone zostały w terminie od 11 do 29 dni od zakończenia stażu. Opiekunowie stażu przedstawili projekty ocen dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczycieli.

Wszyscy nauczyciele uzyskali pozytywne oceny dorobku zawodowego.

Dyrektor ZPR-W nie zasięgał opinii rady rodziców dotyczących dokonywanych ocen dorobku zawodowego nauczycieli, bowiem zgodnie z § 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28 sierpnia 2007 r. w sprawie rodzajów szkół i placówek, w których nie tworzy się rad rodziców⁶, w ZPR-W nie funkcjonowała rada rodziców.

Oceny dorobku zawodowego nauczycieli zawierały uzasadnienie, wskazujące na pozytywny dorobek nauczycieli oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania od oceny. W uzasadnieniach ocen przedstawiono przesłanki uznania spełnienia przez ocenianego nauczyciela wymagań niezbędnych dla uzyskania odpowiednio stopnia nauczyciela mianowanego i dyplomowanego, określonych w § 7 i § 8 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. [dowód: akta kontroli str. 284-313]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niezapewnieniu przez Dyrektora ZPR-W nauczycielom ubiegającym się o wyższy stopień awansu zawodowego wymaganego warunku realizacji stażu, określonego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Nauczyciele ci nie obserwowali bowiem zajęć innych nauczycieli, a zatem nie korzystali w pełni z możliwości doskonalenia warsztatu zawodowego. Ponadto nauczyciele ubiegający się o stopień nauczyciela dyplomowanego nie prowadzili zajęć otwartych, co stanowi, zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia, jedną z form kształtowania umiejętności dzielenia się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami. [dowód: akta kontroli str. 56, 58 i 219-229]

Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda podał, że trudno jest wyjaśnić przyczyny zaistniałego stanu oraz że w przypadku aktualnych i przyszłych staży dołoży należyte staranności, aby ww. kwestie były właściwie realizowane. [dowód: akta kontroli str. 274-283]

Uwaga dotycząca
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że osoby sprawujące funkcje kierownicze w ZPR-W, w ramach realizowanego nadzoru pedagogicznego, nie przeprowadziły w badanym okresie obserwacji zajęć prowadzonych w okresie odbywania stażu przez siedmiu z 10 objętych badaniem nauczycieli. W ocenie NIK zaniechanie obserwacji zajęć może skutkować niedokonaniem w pełni rzetelnych ocen dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu.

Ocena częściowa

Do realizacji stażu na wyższy stopień awansu zawodowego przystępowali nauczyciele posiadający wymagane do ich stanowisk kwalifikacje zawodowe, po upływie wymaganego okresu pracy oraz po uzyskaniu poprzedniego stopnia awansu. W celu odbycia stażu, dyrektor ZPR-W każdorazowo zatwierdził plan rozwoju zawodowego nauczyciela. Osobom odbywającym staż w związku z ubieganiem się o stopień nauczyciela mianowanego przydzielono właściwego opiekuna. Nauczycielom zapewniono możliwość korzystania z pomocy poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz udziału w formach kształcenia ustawicznego. Nauczycielom odbywającym w ZPR-W staże na stopnie awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i dyplomowanego nie zapewniono w pełni warunków niezbędnych do przygotowania się do uzyskania stopnia awansu zawodowego w zakresie dotyczącym kształtowania umiejętności korzystania z wiedzy i doświadczenia innych nauczycieli i dzielenia się tą wiedzą. Nauczyciele nie obserwowali zajęć innych nauczycieli. Ponadto osoby ubiegające się o stopień nauczyciela dyplomowanego nie przeprowadzały zajęć otwartych.

2. Wpływ awansu zawodowego nauczycieli na działalność szkoły

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2014/2015-2016/2017 nie przeprowadzono w ZPR-W ewaluacji wewnętrznych oraz zewnętrznych, a także kontroli, uwzględniających problematykę wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy ZPR-W.

⁶ Dz. U. Nr 157, poz. 1101, ze zm.

Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda wyjaśnił, że w ramach sprawowanego nadzoru zajmowano się dotychczas badaniem obszarów bezpośrednio związanych z uczniem (bezpieczeństwem, zagrożeniami, poprawą jakości procesu socjoterapii oraz resocjalizacji). Wyjaśnił również, że w kolejnych latach celowe wydaje się zbadanie wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy placówki. [dowód: akta kontroli str. 59-68 i 274-283]

2. Badania zagadnienia aktywności nauczycieli po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego i dyplomowanego, w zakresie działań podnoszących jakość pracy ZPR-W wdrożonych w okresie stażu, przeprowadzono w odniesieniu do nauczycieli, którzy w latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 uzyskali stopień awansu nauczyciela mianowanego i dyplomowanego jako zatrudnieni w ZPR-W i kontynuowali zatrudnienie w roku szkolnym 2017/2018 (10 nauczycieli). Czterech nauczycieli uzyskało stopień nauczyciela dyplomowanego, natomiast sześciu mianowanego.

Nauczyciele dyplomowani realizowali w roku zakończenia stażu od trzech do pięciu działań mających na celu poprawę jakości pracy ZPR-W, natomiast po ukończeniu stażu od dwóch do siedmiu. W zakresie doskonalenia pracy własnej wdrożyli w roku zakończenia stażu od jednego do czterech działań, które po zakończeniu stażu kontynuowali. Wszyscy nauczyciele w roku zakończenia stażu ukończyli od dwóch do czterech form doskonalenia zawodowego, które kontynuowali w tym wymiarze po jego zakończeniu. Jeden z nauczycieli po ukończeniu stażu nie realizował doskonalenia zawodowego. Jeden z nauczycieli w roku zakończenia stażu ukończył kurs kwalifikacyjny w zakresie zarządzania oświatą. Po zakończeniu stażu żaden z nauczycieli nie ukończył form doskonalenia zawodowego. Nauczyciele zarówno w roku ukończenia stażu, jak i po jego zakończeniu wykorzystywali na bieżąco w pracy technologie informacyjno-komunikacyjne. Nauczyciele nie prowadzili zajęć otwartych dla innych nauczycieli, zarówno w roku zakończenia stażu, jak i w roku następnym. Jeden z nauczycieli (pedagog) prowadził zajęcia szkoleniowe dla innych nauczycieli podczas spotkań Rady Pedagogicznej. W ramach wdrożonych działań edukacyjnych, wychowawczych lub opiekuńczych, sprawowali opiekę nad praktykantami oraz realizowali np. projekt *Resocjalizacja przez kulturę*. Pedagog po ukończeniu stażu prowadził godzinę zajęć korekcyjno-kompensacyjnych dla dwóch uczniów.

Badaniem w zakresie wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy ZPR-W objęto sześciu nauczycieli mianowanych.

Wszyscy nauczyciele uczestniczyli w pracach organów ZPR-W, zarówno w ostatnim roku stażu, jak i w kolejnych latach. Trzech nauczycieli w ostatnim roku stażu ukończyło formy doskonalenia zawodowego, natomiast czterech po zakończeniu stażu. Wszyscy nauczyciele zarówno w ostatnim roku stażu, jak i po jego zakończeniu aktywnie realizowali zadania uwzględniające potrzeby rozwojowe uczniów, problematykę środowiska lokalnego oraz współczesne problemy społeczne i cywilizacyjne. Ponadto wykorzystywali wiedzę w rozwiązywaniu problemów związanych z zakresem realizowanych zadań. W ostatnim roku stażu oraz po jego zakończeniu, trzech nauczycieli wykorzystywało w pracy technologię informacyjną i komunikacyjną. Jeden z nauczycieli po zakończeniu stażu przygotował uczniów do udziału w konkursie *Buskie potyczki kulinarne*, natomiast drugi z nauczycieli przygotował ucznia do uczestnictwa w tygodniu kultury języka polskiego w województwie świętokrzyskim. [dowód: akta kontroli str. 141-202]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Analiza zakresu realizacji wybranych zadań w trakcie odbywania staży na stopnie nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego oraz w latach następujących po uzyskaniu tych stopni wskazuje na pozytywne oddziaływanie awansu zawodowego nauczycieli na działalność statutową placówki. Po uzyskaniu awansu na wyższe stopnie zawodowe nauczyciele kontynuowali przyjęte i wdrożone w okresie stażu zadania służące poprawie jakości pracy placówki.

3. Zapewnienie nauczycielom warunków do rozwoju i awansu zawodowego

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2015/2016 -2016/2017⁷ w ZPR-W było zatrudnionych odpowiednio 54 oraz 53 nauczycieli, w tym w doszkalać i doskonaleniu zawodowym uczestniczyło w poszczególnych latach 8 nauczycieli, tj. jedynie 15%. Formami, w których uczestniczyli były kursy doskonalące lub specjalistyczne. Aktywność w zakresie doskonalenia i doszkalać zawodowego nauczycieli po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego była niska. Nauczyciele ukończyli w roku szkolnym 2015/2016 w sumie dziesięć form doskonalenia, w roku szkolnym 2016/2017 – 14. Spośród 27 zatrudnionych na 30 września 2015 r. nauczycieli dyplomowanych, w ww. latach szkolnych kursy ukończyło tylko trzech nauczycieli.

Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda wyjaśnił, że nauczyciele którzy ukończyli staż na stopień nauczyciela dyplomowanego sporadycznie zgłaszali potrzeby uczestniczenia w formach doszkalać. [dowód: akta kontroli str. 57, 80-81, 274-283 i 339]

Dyrektor ZPR-W nie prowadził w latach 2015/2016 -2016/2017 w porozumieniu z Radą Pedagogiczną ZPR-W działań mających na celu określenie potrzeb ZPR-W w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, mimo że zgodnie z § 10 ust. 5 pkt 4 statutu ZPR-W, do kompetencji Rady Pedagogicznej należało ustalenie organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli. Jacek Bieda, odnośnie przesłanek branych pod uwagę do określania potrzeb w zakresie planowania doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 wyjaśnił, że akceptował na bieżąco potrzeby przedstawiane przez nauczycieli. [dowód: akta kontroli str. 4-52 i 274-277]

W latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 w stażach na stopnie awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i dyplomowanego uczestniczyło ogółem 13 osób. Plany rozwoju zawodowego przewidywały doszkalać i doskonalenie zawodowe i każda z ww. osób w okresie stażu podjęła realizację wybranych form (najczęściej kursów). W szczególności pedagog ukończył dziewięć form doszkalać i doskonalenia zawodowego, natomiast psycholog siedem. Nauczyciele nie korzystali w tym okresie z form doszkalać i doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków organu prowadzącego. [dowód: akta kontroli str. 56, 80-83, 92-93]

Zarząd Powiatu Skarżyskiego zatwierdził regulaminy przyznawania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym był powiat skarżyski⁸. W regulaminach określono indywidualne formy doszkalać i doskonalenia przewidziane do dofinansowania. Osoby ubiegające się o dofinansowanie, były zobowiązane do złożenia w tym celu wniosku w Starostwie Powiatowym w Skarżysku-Kamiennej. Według regulaminów, propozycje przyznania dofinansowania, celem zatwierdzenia przez Starostę Powiatu Skarżyskiego przedstawiała (dwukrotnie w roku budżetowym) komisja do spraw kwalifikacji wniosków o dopłatę do dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli. W zależności od liczby wniosków oraz przewidzianych na ten cel środków finansowych, wysokość dofinansowania mogła wynieść od 40% do 80% kosztów doszkalać. Od 16 kwietnia 2016 r., w przypadku studiów podyplomowych dofinansowanie nie mogło być wyższe niż 700 zł za semestr, natomiast dla innych form doszkalać, nie mogło przekroczyć 1.000 zł. [dowód: akta kontroli str. 69-79]

Dofinansowanie doskonalenia zawodowego w latach 2015-2017 (do czasu kontroli NIK) z budżetu powiatu skarżyskiego (w łącznej wysokości 6.028 zł) otrzymało ogółem sześciu nauczycieli ZPR-W, z tego: w 2015 r. dofinansowanie otrzymało pięciu nauczycieli w łącznej wysokości 5.028 zł, natomiast w 2017 r. jeden w kwocie 1.000 zł. Nauczyciele kontynuujący

⁷ Stan na 30 września 2015 r. oraz 30 września 2016 r.

⁸ Uchwały Zarządu Powiatu Skarżyskiego: nr 10/21/2009 z 4 marca 2009 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu przyznawania dopłat do dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Skarżyski, nr 2/1/2012 z 17 stycznia 2012 r. w sprawie zmiany uchwały nr 10/21/2009 z 4 marca 2009 r. oraz nr 16/35/2016 z 14 kwietnia 2016 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu przyznawania dopłat do dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Skarżyski (uchwała uchyliła uchwałę nr 10/21/2009 z 4 marca 2009 r. oraz nr 2/2/2012 z 17 stycznia 2012 r.).

zatrudnienie w ZPR-W, którzy otrzymali dofinansowanie doskonalenia zawodowego wykorzystującą nabytą wiedzę w toku realizacji obowiązków zawodowych. Plany finansowe wydatków ZPR-W, wynikające z uchwał budżetowych Rady Powiatu Skarżyskiego na poszczególne lata okresu 2015-2017, nie określały wydatków w zakresie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli. Planowane wydatki na 2015 r. oraz na 2017 r., zostały zwiększone o kwoty przyznanego dofinansowania z budżetu powiatu skarżyskiego i zostały w pełni wykonane. Wszystkie dofinansowane formy doskonalenia zawodowego wynikały z potrzeb ZPR-W. [dowód: akta kontroli str. 80-141]

Dyrektor ZPR-W nie złożył do Starostwa Powiatowego w Skarżysku-Kamiennej wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli i wychowawców na poszczególne lata okresu 2015-2017. [dowód: akta kontroli str. 274-277]

ZPR-W złożył 30 listopada 2016 r. w Starostwie Powiatowym w Skarżysku-Kamiennej pismo o zabezpieczenie środków finansowych w kwocie 12 tys. zł na przeszkolenie dwunastu nauczycieli tej placówki w zakresie *Treningu zastępowania agresji*. Podano w nim, że w bieżącym roku, ośmiu wychowanków ZPR-W otrzymało postanowienia sądu o obowiązku udziału w takim treningu, natomiast żaden z pracowników pedagogicznych placówki nie posiadał kwalifikacji do prowadzenia przedmiotowych zajęć. Podniesiono, iż jest możliwość uzyskania dofinansowania 80% ww. kwoty z Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Pismo podpisała Wicedyrektor ZPR-W Marzena Kuś, która w toku kontroli NIK oświadczyła, że po złożeniu ww. pisma, Dyrektor ZPR-W prowadził liczne rozmowy z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennej, w wyniku których okazało się, że oferta ZPR-W nie mieściła się w priorytetach przyjętych przez Krajowy Fundusz Szkoleniowy, wobec czego placówka nie aplikowała dalej o dofinansowanie szkolenia. Ponadto Marzena Kuś oświadczyła, że wychowankowie ZPR-W uczestniczyli w treningu wymaganym orzeczeniami sądu, który prowadziły osoby z Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w Skarżysku-Kamiennej oraz z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej. [dowód: akta kontroli str. 270-272]

2. Nauczyciele zatrudnieni w ZPR-W w roku szkolnym 2015/2016 (54 osoby), kontynuujący zatrudnienie w następnych latach szkolnych, nie podejmowali działań rozwojowych w latach 2015/2016-2017/2018 skutkujących:

- uzyskaniem wpisu na listę rzeczoznawców do spraw podręczników szkolnych, o której mowa w art. 22a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁹;
- uzyskaniem wpisu do ewidencji egzaminatorów, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 7 ustawy o systemie oświaty;
- wzięciem udziału w szkoleniu kandydatów na egzaminatorów prowadzonym przez okręgowe komisje egzaminacyjne, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 8 ustawy o systemie oświaty;
- powierzeniem im przez organ prowadzący zadania (funkcji) doradcy metodycznego, o którym mowa w § 24-25 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 września 2016 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli¹⁰;
- podjęciem lub ukończeniem studiów drugiego stopnia, studiów podyplomowych lub kursów kwalifikacyjnych dające dodatkowe kwalifikacje zawodowe;
- uzyskaniem wpisu na listę ekspertów do spraw awansu zawodowego, o której mowa m.in. w art. 9g ust. 2 pkt 4 ustawy Karta Nauczyciela;
- podjęciem studiów doktoranckich lub uzyskaniem stopnia naukowego doktora. [dowód: akta kontroli str. 269]

3. Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda wyjaśnił, że nie wprowadził mechanizmów motywujących nauczycieli dyplomowanych do dalszego doskonalenia i rozwoju zawodowego. [dowód: akta kontroli str. 274-277]

Na 30 września 2015 r. ogółem 27 nauczycieli ZPR-W posiadało stopień nauczyciela dyplomowanego, w tym 20 miało co najmniej 20 letni staż pedagogiczny. Siedem osób uzyskało stopień nauczyciela dyplomowanego co najmniej 10 lat wcześniej. Jacek Bieda

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, ze zm.

¹⁰ Dz. U. poz. 1591.

wyjaśnił, że do tej pory nie wnioskował do organu prowadzącego o wyróżnienie nauczyciela ZPR-W tytułem honorowym profesora oświaty, bowiem w jego ocenie żaden z pracowników placówki nie posiada dorobku zawodowego zasługującego na to wyróżnienie. [dowód: akta kontroli str. 274-283 i 339]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niezłożeniu przez dyrektora ZPR-W do organu prowadzącego (w Starostwie Powiatowym w Skarżysku-Kamiennym), wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w poszczególnych latach budżetowych okresu 2015-2017, pomimo że taki obowiązek określony został w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków¹¹. Zgodnie z ww. przepisem dyrektorzy szkół i placówek, do dnia 30 listopada danego roku, mają obowiązek złożyć do organu prowadzącego wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym, z uwzględnieniem potrzeb, o których mowa w § 6 ust. 1 tego rozporządzenia¹². Dyrektor ZPR-W Jacek Bieda wyjaśnił, że wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli będą obecnie składane. [dowód: akta kontroli str. 274-283]

Uwaga dotycząca
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w ZPR-W brak jest mechanizmów motywujących nauczycieli do doksztalcenia, co mogło być przyczyną ich niskiej aktywności w tym zakresie. W poszczególnych latach 2015/2016 i 2016/2017 w doksztalceniu i doskonaleniu zawodowym uczestniczyło zaledwie 15% nauczycieli.

Ocena częściowa

W ZPR-W nie w pełni zapewniono warunki do rozwoju i awansu zawodowego nauczycieli. Nieliczni nauczyciele ZPR-W uczestniczyli w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 w doskonaleniu zawodowym, a dyrektor ZPR-W nie podejmował działań w celu analizy potrzeb placówki w tym zakresie i wprowadzenia mechanizmów motywujących nauczycieli do doksztalcenia. W latach 2015-2017 sześć osób, tj. wszyscy wnioskujący, otrzymali od samorządu powiatu skarżyskiego dofinansowanie doskonalenia i doksztalcenia zawodowego. Ukończone formy doskonalenia wynikały z potrzeb placówki i wpłynęły korzystnie na rozwój zawodowy nauczycieli. W latach 2015-2017 Dyrektor nie składał do Starostwa Powiatowego w Skarżysku-Kamiennym wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, wnioskuję o:

1. Składanie do organu prowadzącego ZPR-W wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, uwzględniających potrzeby placówki.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia nauczycielom warunków przygotowania się do uzyskania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i dyplomowanego, dotyczących kształtowania umiejętności korzystania oraz dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

¹¹ Dz. U. Nr 46, poz. 430, ze zm.

¹² Zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia (w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r.), na każdy rok szkolny dyrektor szkoły lub placówki określa potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły lub placówki, uwzględniając:

- wyniki ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz wynikające z nich wnioski;
- wyniki odpowiednio sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu maturalnego;
- zadania związane z realizacją podstawy programowej;
- wymagania wobec szkół i placówek, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 21a ust. 3 ustawy o systemie oświaty;
- wnioski nauczycieli o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego, o których mowa w § 2 ust. 2.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, stycznia 2018 r.

Kontroler
Zbigniew Jurkowski
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
Podpis

.....
Podpis